



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. An leges humanæ obligent in conscientia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

DISPUTATIO XXXV.

DE

Obligatione legis:

ad q. 96.

PRæcipuus legis effectus seu proprietas est, subditos obligare ad sui executionem & obedientiam, prout ipsum legis nomen à ligando dictum significat. Ubi certum est, lege naturali & divinâ induci obligationem in conscientia, ita ut ejus transgressores in gravi materia peccati mortalis gehennæ reatum incurrant. Dubium est, an eadem sit vis legis humanæ, ut sub reatu peccati transgressorem obliget in conscientia. Ubi recolenda est divisio legis humanæ sup. exposita in præceptivam, pœnalem, mixtam &c.

ARTICULUS I.

An leges humanæ obligent in conscientia?

SUMMARIUM.

1. Lex humana obligat in conscientia.
2. Depellitur obiectio.
3. Obligatio legis vellest ad actum, vel ad pœnam.
4. Leges pœnales vel disjunctivæ mixtæ non obligant ad actum determinatæ.
5. Item si intentio obligandi ad actum non satis exprimitur.
6. Sanctiones, quæ volunt subditos gravare in conscientia, non sunt propriæ leges.
7. Solvuntur objectiones.
8. Leges tributivæ obligant in conscientia.
9. Multæ Regule SS. Oraculum non obligant ad actum.
10. Possunt tamen obligare indirectè, & per accidens.

§ I.

Statuitur affirmativa.

1. CONCLUSIO PRIMA. Lex humana tam civilis, quam Ecclesiastica potest obligare subditum in conscientia. S. D. q. 96. a. 4. estque tam certa, ut plures Authores asserant esse de fide: nam Luca 10. dicitur: *Qui vos audit, me audit.* Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non enim est potestas, nisi a DEO: quæ autem sunt, à DEO ordinata sunt.* Itaque qui resistit potestati, DEI ordinationi resistit, qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt, &c. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam, &c. Act. 17. Apostoli Ecclesiis imposuerunt præceptum abstinendi à sanguine & suffocato, quod ibidem vocatur necessarium, non aliâ de causâ, quam quia obligans in conscientia. Accedit Ecclesiæ praxis, quæ fideles sese obligatos agnoscunt ad servanda præcepta Ecclesiæ de jejuniis, sacro diebus festivis audiendo, &c.

Probatur etiam ratione. Qui legis æternæ & naturalis obligationem determinat ad novam materiam, in qua antea non obligabat, ille causat novam obligationem in conscientia: sed qualibet lex humana justa & rationabilis facit, ut

aliqua materia de novo cadat sub universalitate illius legis & præcepti tam Divini, quam naturalis, quod potestati legitimè præcipienti sit obediendum: ergo. Adde, quod absque obligatione in conscientia potestas legislativa ut plurimum foret inutilis, & inefficax, neque bono communi confuleretur, dum vi, vel fraude pœnas impositas plerique effugerent.

Dices. Judex inferior nil potest in foro judicis superioris: sed forum conscientie pertinet ad DEUM, unde dicitur forum poli: ergo potestas humana non potest inducere obligationem in conscientia. Respondeo: Nil potest in foro Superioris, nisi ad hoc ipsum potestatem acceperit à iudice superiori, concedo; secus, nego. Sed, ut dictum, Legislator humanus hanc potestatem habet à DEO, à cujus æterna lege qualibet lex justa derivatur.

CONCLUSIO. Qualibet lex humana, si verè habeat rationem legis, obligat in conscientia, vel ad actum de quo primo disponit, vel ad subeundam pœnam, quam adjicit. Ita Sotus l. 1. q. 6. a. 3. Suarez l. 3. c. 20. cum communi. Ratio est: quia licet pendeat à voluntate legislatoris, ut lex natura jubens superiori legitimè præcipienti parendum esse, applicetur, vel non applicetur determinatæ materiæ; non tamen pender ex ejus intentione, ut illa semel applicata non obliget: sed per quæcumque justam legem applicatur prædicta lex naturæ ad determinatam materiam, & quidem ad actum, si lex sit præceptiva, vel mixta copulativè; ad pœnam, si sit pœnalis; ad alterutrum, si sit mixta disjunctivè. Ergo datâ quæcumque lege humanâ semper est obligatio in conscientia vel ad actum, de quo lex primo disponit, vel ad pœnam. Unde

Inferes ex dictis primò. Leges purè pœnales, & disjunctivè mixtæ non obligare ad actum, quia pender à voluntate legislatoris, ut obligationem naturalem applicet vel ad actum, vel ad pœnam: sed in lege purè pœnali eandem applicat tantum ad pœnam; in lege disjunctivè mixta indeter-

nino cit.] in fronte Prologi S. Reg. S. P. Benedictus, postquam dixit: *Ausculta o fili precepta Magistri*, subiunxit: *& admonitionem pii Patris libenter exipe*. Atqui neque ordinationes & statuta, neque admonitiones & consilia per se obligant sub peccato, cum non habeant vim precepti. Unde *statutum esset putare*, [inquit S. D. cit.] quod *Monachus frangens silentium post Completorium peccaret mortaliter, nisi forte faceret hoc contra preceptum Prælati, vel ex contemptu Regule*: ergo illa solum, quæ in Regula continentur per modum precepti, obligant sub peccato. Subsumtum probatur ex citato S. D. Si Regula extra materiam voti haberet rationem precepti, tunc Monachus illam transgrediens in gravi materia, peccaret mortaliter; siquidem preceptum in materia gravi obligat sub culpa mortali: sed non peccat mortaliter: nam, ut habet D. Tho. in *init. præleg. art. 20. Nihil est peccatum mortale Monacho, vel Religioso cuiuscunque per se loquendo, quod non sit peccatum mortale contrarium ei, ad quod se obligavit voto Professionis*.

Confirmatur primò. Si extra materiam votorum Regula haberet rationem precepti, tunc maxime in præscripta abstinentia à carnibus tanquam gravi materia: sed in hac non habet rationem precepti, uti rursus agnoscit expressè D. Tho. ita loquens loc. cit. *Abstinerere à carnibus non ponitur in Regula B. Benedicti ut præceptum, sed ut statutum quoddam*. Confirmatur secundò: *In obsequio minimum est sequendum*. h. e. cum est dubium de voluntate obligandi, benignior est interpretatio facienda juxta præcatam Reg. Juris in 6: sed non liquet, utrum Regula S. P. Benedicti extra materiam votorum sit potius præcepti-

va, quam purè ordinativa & statutoria: ergo potius præsumi debet, esse directivam, quam præceptivam.

Dixi tamen primò, *per se loquendo, & ex vi Regule*, quia per accidens, & ex directa vel indirecta oppositione cum aliquo voto Professionis fieri potest, ut Benedictinus in transgressione Regule peccet venialiter, vel mortaliter. Et sic primò peccabit mortaliter, si transgrediatur Regulare statutum in gravi materia à Superiore præceptum in virtute sanctæ obedientiæ: vel si transgrediatur ex contemptu formali vel virtuali Regularium statutorum, tunc enim peccat contra statum Religiosum, & votum conversionis morum secundum Regulam, quo voto etsi Religiosus non se obligat ad faciendam omnia, quæ præscribuntur in Regula [hoc enim esset onus importabile] obligat se tamen ad habendam voluntatem suos mores ad normam Regulæ conformandi, cui voluntati directè contrariatur formalis voluntas Regulæ se non subjiciendi. Secundò peccat Religiosus Benedictinus venialiter, quotiescunque statutum Regulare sine aliqua rationabili causa & altioris virtutis dictamine transgreditur; tum quia talis transgressio est actus otiosus & hoc ipso inordinatus; tum quia remotè saltem disponit ad contemptum Regulæ, sicque remotè & indirectè adverteratur voto Conversionis morum secundum Regulam.

Dixi secundò. *Habere in plerisque rationem legis pœnalis, vel &c.* in eo quippe assimilatur legi pœnali, quod pro transgressionibus & culpis Regularibus pœnas & expiationes præscribat, quas si Superior transgressorii imponat, iste urgente obedientiæ voto subire tenebitur,

ARTICULUS II.

Quando & quomodo obligent leges pœnales ad subeundam pœnam?

SUMMARIUM.

1. Alia pœna lata, alia ferenda sententiæ.
2. Aliaque pœna positiva, aliaque negativa.
3. Quoniam leges pœnales obligent ante Judicis sententiam?
4. Pœna privantes jure jam acquiri cepto non obligant ante sententiam declaratoriam criminis.
5. Quomodo post sententiam Judicis teneatur rem subire pœnam?
6. Inferior iudex non potest remittere pœnam lege taxatam.

§. I.

Quid sentiendum de lege illativa pœna spiritualis, & privativa juris acquirendi?

1. Notandum primò. Pœnam lege statutam aliam dici ferendam, aliam late sententia. Pœna ferendæ sententiæ est, cum transgressor obligatur à lege ad sustinendam pœnam post judicis sententiam, quæ sententia dupliciter se habere potest; ut vel sit declaratoria tam criminis quam pœna, vel solum sit declaratoria criminis. Pœna late sententiæ est, quam lex inferet, & ad quam obligat, non expectatâ judicis sententiâ. Pœna

late sententiæ colligitur ex verbis legis, si dicat pœnam ipso facto, ipso jure incurvat: Pœna ferendæ sententiæ colligitur, si verba legis loquantur in tempore futuro, modo imperativo, v. g. *suspendatur, excommunicabitur*; aut sint comminatoria, sub pœna interditi, excommunicationis, &c. tunc enim nisi jungantur illæ voces [*ipso facto incurrenda*] lex cenetur statuere pœnam ferendæ sententiæ.

Notandum secundò. In ipsis pœnis aliquas dici positivas, quæ ad sui executionem indigent ulteriori actione, ut solutio pecuniæ, fossio metalli, &c: aliquam privativam, quæ nimirum privat aliqua re, fructu, jure, vel quærendo, vel quæsito, sine ulteriori actione, ut Censuræ Ecclesiasticæ, privatio vocis activæ & passivæ &c: aliqua pœna sunt conditionales, quia non tam sunt pœna, quam carentia beneficii, quod legislator non nisi sub certa conditione dare voluit. Sic Clericus beneficiatus habitum non deferens privatur privilegio fori, quia privilegium datur sub conditione habitum deferendi. His positis, cum certum sit, pœnas ferendæ sententiæ non obligare ante judicis sententiam